

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Egidijos Tamošiūnienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovo V. B.** kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 20 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės A. J. firmos „Vorupė“ ieškinį atsakovui V. B. dėl 3073,40 Eur skolos bei palūkanų priteisimo ir atsakovo V. B. priešieškinių A. J. firmai „Vorupė“ dėl 2019 m. liepos 25 d. paslaugų sutarties 2.4 punkto pripažinimo negaliojančiu bei tarpusavio įsipareigojimų įskaitymo ir 3556,62 Eur būsimų išlaidų priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl technikos nuomos su vairavimo ir technikos priežiūros paslaugų teikimu ir rangos teisinių santykių atribojimo kvalifikuojant ginčo materialųjį teisinį santykį, sutarčių aiškinimą reglamentuojančių taisyklių tinkamumo aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovo 3073,40 Eur skolos pagal išrašytą PVM sąskaitą faktūrą VOR Nr. 1907/02. Pagal 2019 m. liepos 25 d. paslaugų teikimo sutartį Nr. 1 ieškovė atsakovui išnuomojo turtą – buldozerį „Komatsu 61EX“ ir ekskavatorių „Komatsu LS PC 210“, tačiau atsakovas vengia atsiskaityti.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovas kreipėsi dėl tvenkinio pagilavimo, juodžemio nuėmimo ir krūmų bei kelmų šalinimo darbų. Buvo sutartas valandinis atlygis už technikos naudojimą, t. y. 60 Eur už vieną dirbtą valandą be PVM, ir mokestis už technikos atvežimą iš kito objekto po 100 Eur už kiekvieną priemonę, iš viso dar 200 Eur. Nors darbus atliko ieškovės darbuotojas, darbams vadovavo atsakovas. Darbai prasidėjo 2019 m. liepos 25 d. ir turėjo tęstis pagal poreikį, iki bus atlikti. 2019 m. liepos 29 d. atsakovas paskambino ir pasakė, kad tvenkinys kasamas netinkamai, daromi per statūs krantai, darbas atliekamas netinkamai, o įspėjus ieškovės darbuotoją dėl daromo broko, darbas buvo nutrauktas visiškai ir technika nebedirbo. Ieškovės atstovas nuvyko į vietą ir pamatė, jog atsakovo pretenzijos be jokio pagrindo, tvenkinio šlaitai nėra statūs, atstumas nuo jų iki elektros stulpo taip pat atitinka visus reikalavimus. Atsakovas pats sustabdė darbus ir atsisako sumokėti 2340 Eur, t. y. už 39 valandų technikos panaudojimą ir už technikos prastovą – 60 Eur už valandą bei už transporto priemonių atvežimą į objektą – 200 Eur.
4. Atsakovas priešieškiniu prašė pripažinti 2019 m. liepos 25 d. paslaugų sutarties 2.4 punkto sąlygą, ribojančią ieškovės atsakomybę iki 25 proc., negaliojančią, atlikti tarpusavio įsipareigojimų įskaitymą ir priteisti 3556,62 Eur būsimų išlaidų, reikalingų ieškovės padarytiems trūkumams pašalinti.
5. Atsakovas nurodė, kad, nesutikdamas sumokėti ieškovei už jos darbuotojo atliktą nekokybišką darbą, pasikvietė techninės priežiūros vadovą S. N., šis padarė išvadą, jog darbai buvo pradėti vykdyti netinkamai ir darbus vykdęs asmuo turi ištaisyti visus trūkumus. Ieškovė, gavusi defektų aktą, jo nepaisė ir parašė raginimą sumokėti už atliktus darbus. Atsakovas nesutiko su ieškovės nurodytu jo technikos dirbtų valandų skaičiumi, nes, jo apskaičiavimu, ieškovės technika pas jį dirbo 28 val. Šiuo atveju, ieškovei darbus atlikus netinkamai, iki šiol nepašalinus trūkumų savo sąskaita ir jėgomis, atsakovas bus priverstas rinktis kitus asmenis nekokybiškiems darbams ištaisyti ir reikalauti atlyginti su tuo susijusias patirtas išlaidas. UAB „Kaslita“ pateikė 4500 Eur komercinį pasiūlymą dėl tvenkinio, esančio Vijolių k., Kadagių g. 34, slenkančių šlaitų sutvarkymo. Atsakovas sutiko sumokėti ieškovei už 13 darbo valandų, t. y. 943,38 Eur. Dėl to, atlikus tarpusavio įsipareigojimų įskaitymą, prašė priteisti iš ieškovės 3556,62 Eur būsimų išlaidų.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Šiaulių apylinkės teismas 2021 m. birželio 17 d. sprendimu atsakovo priešieškinių atmetė, o ieškovės ieškinį tenkino iš dalies: priteisė iš V. B. A. J. firmai „Vorupė“ 2340 Eur skolą už išnuomotą techniką, 200 Eur už technikos pervežimą, 5 procentus metinių palūkanų nuo priteistos sumos už laikotarpį nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos; kitą ieškinių dalį atmetė.
7. Teismas nurodė, kad ieškovės atsakovui išnuomotą turtą – buldozerį „Komatsu 61EX“ ir ekskavatorių „Komatsu LS PC 210“ – vairavo ir jų techninę priežiūrą vykdė ieškovės darbuotojas, taigi ieškovės ir atsakovo susitarimas turi sutarties, įtvirtintos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.512–6.521 straipsniuose, bruožus. Ieškovė, kaip nuomotoja, perdavė atsakovui, kaip nuomininkui, transporto priemones, kartu suteikdama ir vairavimo bei techninės priežiūros paslaugas, t. y. savo, kaip nuomotojos, pareigas įvykdė tinkamai. Vien ta aplinkybė, kad pasitelkus nuomotą turtą buvo kasama, stumiamas, raunamas, vykdomas šlaitų formavimas, teismo vertinimu, niekaip nesudarė pagrindo teigti, jog šalis siejo rangos teisinius santykius. Taigi, ieškovės darbuotojas, fiziškai valdydamas buldozerį „Komatsu 61EX“ ir

ekskavatorių „Komatsu LC PC 210“, vykdė atsakovo nurodymus, o pagal tokią sutartį ieškovė, kaip nuomotoja, neatsako už darbus, kuriuos pagal atsakovo nurodymus vykdė jos darbuotojas su atsakovo išsinuomota technika, tinkamumą, nes atsakovas pagal tokią sutartį veikia savo rizika ([CK 6.515 straipsnio 3 dalis](#)).

8. Teismas pažymėjo, kad pagal šalių sudarytą 2019 m. liepos 25 d. Sutartį matyti, kad šalys nesusitarė dėl tam tikro darbų rezultato sukūrimo ar pasiekimo bei jo, kaip atskiro objekto, ar tam tikros jo dalies perdavimo kitai šaliai, todėl, priešingai nei nurodo atsakovas, ieškovė su atsakovu nesusitarė rangos sutarties. Sutartyje nėra jokių duomenų, kad šalys susitarė sukurti kokį nors konkretų materialų rezultatą. Tai, kad 2019 m. liepos 25 d. Sutartis yra nuomos sutartis, įrodo ir jos 1.3 punkto nuostata: „Šia Sutartimi numatytų paslaugų suteikimo data: 2019 m. liepos 25 d. iki pagal poreikį.“ Akivaizdu, kad šia sutartine nuostata šalys įtvirtina ieškovės turto nuomos terminą, todėl, įvertinęs byloje surinktus įrodymus, teismas padarė išvadą, jog atsakovas, neatsiskaitydamas su ieškove, pažeidė tiek sutarties sąlygas, tiek ieškovės, kaip sutarties šalies, teises.
9. Teismas manė, jog ieškovė jokių neteisėtų veiksmų neatliko, o atsakovas neįrodė nei žalos fakto, dydžio, nei priežastinio ryšio tarp ieškovės tariamai neteisėtų veiksmų, todėl atsakovo priešiškinis atmetas.
10. Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo V. B. apeliacinį skundą, 2021 m. spalio 20 d. nutartimi Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. birželio 17 d. sprendimą paliko nepakeistą.
11. Kolegija, įvertinusi šalių sudarytos Paslaugų sutarties turinį, sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad šalių sutartas atlyginimas už darbą – po 60 Eur už technikos – buldozerio „Komatsu 61EX“ ir ekskavatoriaus „Komatsu LC PC 210“ – dirbtą valandą be PVM (Sutarties 2.1 punktas) atitinka nuomos sutarties prasmę ([CK 6.512–6.521 straipsniai](#)) bei esmę. Nagrinėjamu atveju ieškovė, kaip nuomotoja, perdavė atsakovui, kaip nuomininkui, pirmiau minėtą turtą, kartu suteikdamas kartu ir vairavimo bei techninės priežiūros paslaugas. Atsakovas siekė iš ieškovo išsinuomoti turtą – buldozerį Komatsu 61EX ir ekskavatorių Komatsu LC PC 210 kuris būtų skirtas augaliniam gruntui kasti ir sustumti į krūvas, stambiems kelmams nuo tvenkinio šlaitų išrauti, tvenkiniui pagilinti, šlaitams suformuoti, ir šį turtą ieškovė atsakovui išnuomojo. Pagal [CK 6.515 straipsnio 3 dalį](#), asmenys, vairuojantys transporto priemonę, yra nuomotojo darbuotojai. Jie vykdo su transporto priemonės technine priežiūra susijusius nuomotojo nurodymus ir su transporto priemonės naudojimu susijusius nuomininko reikalavimus. Taigi ieškovės darbuotojas, fiziškai valdydamas buldozerį ir ekskavatorių, vykdė atsakovo nurodymus, o pagal tokią sutartį ieškovė, kaip nuomotoja, neatsako už darbus, kuriuos pagal atsakovo nurodymus vykdė jos darbuotojas su atsakovo išsinuomota technika, tinkamumą, nes atsakovas pagal tokią sutartį, kolegijos vertinimu, veikia savo rizika. Šalių sutartas atlyginimas nėra siejamas su konkrečiu rangos sutarties rezultatu, t. y. kad šalys nesusitarė dėl konkretaus darbų rezultato sukūrimo ar pasiekimo bei jo, kaip atskiro objekto, ar tam tikros jo dalies perdavimo kitai šaliai. Tai, kad 2019 m. liepos 25 d. Sutartis yra nuomos sutartis, įrodo ir jos 1.3 punkto nuostata: „Šia Sutartimi numatytų paslaugų suteikimo data: 2019 m. liepos 25 d. iki pagal poreikį.“ Sutarties formuluotė „pagal poreikį“ niekaip negali būti siejama su galutiniu rezultatu, nes joje nėra apibrėžta, kad, naudojantis ieškovės technika „pagal poreikį“, būtinai turi būti sukurtas tam tikras rezultatas.
12. Pažymėta, kad statybos darbai skirstomi į bendruosius (žemės darbai, statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo darbai) ir specialiuosius (kiti statybos darbai). Tačiau, kolegijos nuomone, tai tik tokie darbai, kurie susiję su statinių statyba (pvz., žemės kasimas pamatams padėti). Tokią išvadą suponuoja Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 90 dalyje išdėstyta teisės normos formuluotė, kad „žemės darbai, statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo darbai“, t. y. nuo ko statinių statyba ir prasideda. Šalių sudarytoje Paslaugų sutartyje taip pat nebuvo aptarta, kiek tvenkinys turi būti pagilintas ir kaip turi būti formuojami tvenkinio krantai, t. y. šalys net neaptarė galutinio rezultato, kuris turėjo būti sukurtas.
13. Nustačius pagal pateiktus byloje rašytinius įrodymus, kad tarp šalių susiklostė ne rangos teisiniai santykiai, o technikos nuomos su vairavimo ir technikos priežiūros paslaugomis, atsakovo argumentai dėl atliktų darbų kokybės ir tariamos žalos teismo vertinti kaip nesusiję su šios bylos nagrinėjamu dalyku.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu atsakovas V. B. prašo teismų procesinius sprendimus panaikinti ir bylą perduoti bylą iš naujo nagrinėti Šiaulių apylinkės teismui 2021 m. birželio 17 d. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 14.1. Teismas netinkamai kvalifikavo tarp šalių kilusius teisinius santykius, juos įvertinęs ne kaip rangos, bet technikos nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas. [CK 6.512](#) straipsnyje nustatytas sutarties sudarymo tikslas yra vežimas ir paprastai jos sudaromos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas kroviniams ar keleiviams vežti, o ne tam tikriems darbams, dėl kurių šiuo atveju šalys tarėsi sudarydamos sutartį, atlikti. Atsakovas į ieškovę kreipėsi ne dėl technikos nuomos, bet dėl konkrečių darbų atlikimo, t. y. dėl prūdo sutvarkymo. Susitarimą dėl konkrečių darbų patvirtina ir Sutarties 1.1 punktas, kuriame nurodyta, kad „vykdytojas įsipareigoja atlikti paslaugas buldozeriu Komatsu 61EX ir ekskavatoriumi augalinio grunto kasimo buldozeriu ir sustūmimą į krūvas, pagal užsakovo nurodymą bei ekskavatoriumi išrauti nuo prūdo šlaitų stambius kelmus, pagilinti prūdą, nušlaituoti šlaitus pagal iš anksto su Užsakovu suderintą grafiką“. Jeigu tai būtų technikos nuoma, ieškovė nebūtų įsipareigojusi atlikti tam tikrų darbų savo technika, bet būtų įsipareigojusi atsakovui perduoti konkrečią techniką. Sutartyje aiškiai apibrėžtas susitarimo objektas ir tai, kokio rezultato tikimasi, t. y. siekis, kad ieškovė, kaip savo srities profesionalė, užsiimanti tvenkinių kasimo ir tvarkymo darbais, pagilintų esamą prūdą. Kadangi nebuvo žinomas konkretus darbų skaičius, tai nebuvo galimybės ir numatyti galutinės atliekamų darbų pabaigos, todėl sutartimi buvo sutarta, kad darbai bus atliekami iki tol, kol jie bus baigti, t. y. „pagal poreikį“. Pažymėta, kad jokios technikos perdavimo, kaip nustato [CK 6.512 straipsnis](#), tarp ieškovės ir atsakovo nebuvo nei pradedant darbus, nei juos baigus. Pagal Statybos įstatymo 2 straipsnį ieškovės atlikti darbai, prūdo gilinimas, jo šlaitų nuolydžio formavimas yra priskirti būtent prie statybos darbų.
  - 14.2. Sutarties 2.2 punkte nurodyta atsiskaitymo tvarka – per 5 kalendorines dienas atlikus darbus. Tai, kad šalys susitarė dėl mokėjimo už technikos dirbtą laiką valandiniu įkainiu, o ne siedamos mokėjimą su konkrečiu darbų rezultatu, negali būti pagrindas susitarimą vertinti kaip paslaugų teikimą. Darbų kainos klausimas, remiantis [CK 6.653 straipsnio 1 dalimi](#), bendriausia prasme turi būti aptartas šalims pasirašant statybos rangos sutartį. Ši teisės norma suteikia šalims galimybę dvejopai sureguliuoti aptariamą klausimą – sutartyje nurodyti konkrečių darbų kainą arba apibrėžti jos apskaičiavimo būdą ir kriterijus. Kadangi šiuo atveju buvo sunku nustatyti konkrečių darbų kainą už ieškovės atliekamus prūdo gilinimo ir tvarkymo darbus, tai buvo susitarta, kad atliekamas darbas bus apmokamas valandiniu įkainiu už technikos dirbtą laiką, reikalingą tiems darbams atlikti.
  - 14.3. Teismai, tenkindami ieškinį, rėmėsi ieškovės 2019 m. liepos 15 d. išrašyta PVM sąskaita faktūra, kuri išrašyta už atliktus darbus: 39 darbo valandos po 60 Eur, iš viso 2340 Eur, ir už technikos pervežimo paslaugas – 200 Eur, ir priteisė visą sumą pagal joje nurodytus duomenis. Teismai, priteisdami skolą, nevertino šalių sudarytos sutarties sąlygų, taip pat ieškovės pateiktos atliktų darbų ataskaitos, nurodomos ieškovės 2019 m. liepos 31 d. rašte Nr. 07/11, kurioje teigiama, kad atsakovas privalo sumokėti ne tik už atliktus darbus, bet ir priverstinę prastovą. Taigi ieškovė savo ataskaitoje pati nurodė, kad jos darbuotojas realiai dirbo tik 28 valandas, t. y. 1680 Eur, o likusios 11 valandų buvo prastova. Sutarties 2.1 punktu buvo sutarta: buldozeris ir ekskavatorius – po 60 Eur už vieną išdirbtą valandą be PVM. Jeigu ieškovės darbuotojas dirbo tik 28 val., tai priteistina suma pagal Sutarties sąlygas būtų 1680 Eur. Šalys nebuvo sutarusios dėl technikos pervežimo paslaugų, tačiau teismas vis tiek priteisė 200 Eur. Atsakovas darbus sustabdė 2019 m. liepos 29 d. apie pietus, tai reiškia, kad jokio poreikio toliau tęsti darbus nebuvo, nes atsakovas jų atlikimo nepageidavo, tai neaišku, koku teisiniu

pagrindu remiantis atsakovas privalo mokėti už laiką, kai ieškovė nedirbo.

- 14.4. Teismas turėjo kilusį ginčą spręsti taikydami ir vartojimo teisinius santykius, todėl jie netinkamai aiškino ir taikė vartojimo rangai ir vartojimo sutartims reguliuoti skirtas įstatymo nuostatas.
15. Ieškovė A. J. firma „Vorupė“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 20 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 15.1. Ieškovės pozicija, kad tarp šalių buvo susiklostę paslaugų, bet ne rangos teisiniai santykiai, nuo pat ginčo pradžių buvo nuosekli ir ji viso proceso metu nesikeitė. Tarp šalių susiklostę faktiniai santykiai rodo, kad ieškovė atsakovui išnuomojo techniką – buldozerį „Komatsu 61EX“ ir ekskavatorių „Komatsu LS PC 210“ – ir juos vairavo bei jų techninę priežiūrą vykdė ieškovės darbuotojas, taigi ieškovės ir atsakovo susitarimas, kaip teisingai nustatė abu teismai, turi sutarties, įtvirtintos [CK 6.512–6.521 straipsniuose](#), bruožų, o ne rangos sutarties bruožų. Vien ta aplinkybė, kad pasitelkiant ieškovės atsakovui išnuomotą techniką buvo kasama, stumiama, raunama, formuojamas šlaitų nuolydis, niekaip nesudaro pagrindo teigti, jog šalys susitarė dėl rangos, o ne technikos nuomos teisinių santykių. Ieškovė, kaip nuomotoja, atsakė tik už tai, kad atsakovui, kaip nuomininkui, būtų perduota laiku naudoti pirmiau minėta technika, tačiau neatsakė už šių darbų turinį ir jų atitiktį atsakovo siekiams, galiojantiems standartams ir panašiai, nes ieškovės darbuotojas, valdęs techniką, vykdė atsakovo nurodymus. Atsisakymas už išnuomotą techniką priklausė nuo šios technikos išdirbtų valandų skaičiaus. Toks nuomos mokesčio nustatymas nuomojant sunkiąją techniką laikytinas logišku ir praktikoje dažnai taikomu. Vienas iš rangos sutartį kvalifikuojančių požymių yra gauti tam tikrą darbo rezultatą, o nagrinėjant šalių sudarytą Sutartį matyti, kad šalys nesusitarė dėl tam tikro darbų rezultato sukūrimo ar pasiekimo bei jo, kaip atskiro objekto, ar tam tikros jo dalies perdavimo kitai šaliai (atsakovui).
- 15.2. Jeigu šalys būtų sudariusios rangos sutartį, tai joje būtų buvęs nustatytas konkretus terminas, iki kada ieškovė įsipareigoja sukurti konkretų darbų rezultatą ar jį pasiekti bei jį perduoti atsakovui. Šiuo atveju šalys susitarė dėl technikos nuomos termino „nuo 2019 m. liepos 25 d. iki pagal poreikį“. Jeigu tarp šalių būtų buvusi sudaroma rangos sutartis, tokios sutartinės nuostatos „pagal poreikį“ išvis Sutartyje nebūtų buvę, nes užsakovui, akivaizdu, yra reikšmingas terminas, iki kada turėtų būti sukurta ir perduota konkretus darbų rezultatas. Tuo tarpu esant nuomos teisiniams santykiams nuostata, kad turtas išnuomojamas iki tol, kol jo reikės atsakovui, yra logiška. Susitarimas tarp šalių Sutartyje dėl nuomos kainos taip pat rodo, kad ieškovė ir atsakovas sudarė nuomos, o ne rangos, sutartį, nes už atliekamą darbą sutarta mokėti valandiniu įkainiu už technikos dirbtą laiką, reikalingą tiems darbams atlikti. Pagal Sutartį jokia sąmata, įprasta rangos teisiniams santykiams, sudaryta nebuvo. Teismo posėdyje ieškovės savininkas paaikšino, kad jis atsakovui nurodė, kokia būtų konkreti kaina tuo atveju, jeigu darbus atliktų ieškovė kaip rangovė, bet ši kaina atsakovui buvo per didelė, todėl jis ieškovės paprašė tik išnuomoti techniką. Atsakovas, įrodinėdamas priešiškinio reikalavimą dėl būsimų išlaidų priteisimo, pateikė UAB „Kaslika“ 2020 m. liepos 13 d. raštą – slenkančių šlaitų rekonstravimo komercinį pasiūlymą, kuriame apskaičiuota vien slenkančių šlaitų rekonstrukcijos sąmata, o vien „Geoweb G3V3“ sistema (vidutinių akučių „Geoweb“ tinklas) ir jos montavimas įvertinti 2900 Eur, todėl šalių sutarta šlaitų tvirtinimo kaina akivaizdžiai rodo, kad tarp ieškovės ir atsakovo susiklostė ne rangos, o technikos nuomos teisiniai santykiai. Atsakovas remiasi neaktualia ginčui Statybos įstatymo 2 straipsnio 15 dalies redakcija, kuri galiojo iki 2017 m. sausio 1 d., o šalių susitarimas sudarytas 2019 m. liepos 25 d.
- 15.3. Atsakovas tik kasaciniame skunde remiasi argumentu dėl Sutarties kvalifikavimo kaip vartojimo sutarties, todėl, remiantis [CPK 347 straipsnio](#) 2 dalies nuostata, šis argumentas negali būti kasacijos dalyku.
- 15.4. Teismai pagrįstai konstatavo, kad atsakovas yra skolingas ieškovei 3073,40 Eur, ieškovė teisingai suskaičiavo valandas, kuriais jos technika buvo pas atsakovą ir už kurias atsakovas turi ieškovei sumokėti, taip pat suskaičiavo atsakovo mokėtiną sumą pagal Sutarties nuostatas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl byloje nagrinėjamų šalių teisinių santykių kvalifikavimo

16. Teismui pateikiamas ieškinys turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui. Ieškinyje, be kitų šioje normoje nurodytų elementų, privalo būti nurodytos aplinkybės, kuriais ieškovas grindžia savo reikalavimą (faktinis ieškinio pagrindas), ir ieškovo reikalavimas (ieškinio dalykas) ([CPK 135 straipsnio](#) 1 dalies 2 ir 4 punktai). Pagal dispozityvumo principą ([CPK 13 straipsnis](#)) ieškinio faktinį pagrindą ir ieškinio dalyką, išskyrus įstatymo nustatytas išimtis, pasirenka ir gali keisti tik ieškovas. Teismas dispozityviose bylose savo iniciatyva keisti šių ieškinio elementų negali. Civilinio proceso teisės normos nenustato ieškovui pareigos nurodyti ieškinyje jo teisinį pagrindą, o jei ieškovas nurodo ieškinio teisinį pagrindą, tai jis teismui neprivalomas ir nevaržo teismo, sprendžiant ginčą, jį keisti ir taikyti kitą, negu nurodė ieškovas, nes teisės normų nustatymas, jų turinio išaiškinimas ir taikymas ginčo santykiui yra išskirtinė bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva. Teismas, sprenddamas ginčą, privalo konkrečiam ginčo santykiui pritaikyti tinkamą teisės normą, atitinkančią faktinį ieškinio pagrindą, t. y. tinkamai kvalifikuoti ieškinyje nurodytas faktines aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-104/2015; 2016 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-414-706/2016](#), 16 punktas; 2021 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-277-421/2021](#), 30 punktas, kt.). Ieškovas ieškinyje gali nurodyti ir teisinį reikalavimo pagrindą – materialiosios teisės normas, kurios, ieškovo nuomone, reguliuoja ginčijamą teisinį santykį, tai parodo, kaip ginčo santykį teisiskai vertina pats ieškovas, kokį pažeistos teisės gynimo būdą jis prašo taikyti, tačiau ieškovo nurodytas ieškinio teisinis pagrindas bylą nagrinėjančio teismo nesaisto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-255/2013](#); 2013 m. gegužės 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-299/2013](#); 2021 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-270-381/2021](#), 31 punktas, kt.).
17. Teisinė byloje kilusio ginčo kvalifikacija nėra savitikslių, ji neskirta vien tik atitinkamoms teisės normoms pritaikyti; jos tikslas – identifikuoti teisinius santykius tam, kad ginčas būtų teisingai išspręstas taikant būtent konkrečius teisinius santykius reguliuojančias teisės normas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-516-701/2020](#), 27 punktas). Tinkamas įstatymo ginčui kvalifikuoti taikymas yra tiesiogiai įvardytas kaip vienas iš civilinio proceso tikslų (žr. [CPK 2 straipsnį](#)). Be to, priklausomai nuo materialiojo teisinio santykio, iš kurio yra kildinamas konkretus civilinis ginčas, skiriasi civilinių teisių gynimo būdai ir jų taikymo sąlygos, todėl tinkamas ginčo santykio teisinis kvalifikavimas kartu yra būtinoji ir kitų civilinio proceso tikslų – ginti asmenų, kurių materialiosios subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesus ir kuo greičiau atkurti teisingą taiką tarp ginčo šalių – užtikrinimo sąlyga.
18. Nagrinėjamoje byloje tarp šalių yra kilęs ginčas dėl to, kaip kvalifikuoti tarp jų susiklosčiusius sutartinius santykius – kaip technikos nuomos

su vairavimo ir technikos priežiūros paslaugų teikimo ar rangos teisinius santykius. Ieškovė teigia, kad atsakovo skola susidarė jam tinkamai neįvykdžius transporto priemonių nuomos su vairavimo paslauga sutarties – nesumokėjus viso priklausančio mokėti nuomos mokesčio už išnuomotas transporto priemones. Tuo tarpu atsakovas teigia, kad tarp jo ir ieškovės susiklostė rangos teisiniai santykiai: pagal šalių sudarytą sutartį ieškovė įsipareigojo su transporto priemonėmis ir jos darbuotoju – vairuotoju pagilinti prūdą, suformuoti prūdo šlaitus, išrauti krūmus, nukasti augalinį sluoksnį. Atsakovas priešiškinio reikalavimais nurodė, kad ieškovė tinkamai neįvykdė savo įsipareigojimų, nes darbus atliko nekokybiškai, netinkamai nukasė prūdo šlaitus, ir prašo atlyginti išlaidas šio darbo trūkumams pašalinti.

19. *Bylą nagrinėję teismai šalių teisinius santykius kvalifikavo kaip transporto priemonės nuomą suteikiant kartu ir vairavimo bei techninės priežiūros paslaugas. Kasaciniame skunde keliamas klausimas dėl pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų atlikto ginčo materialiojo teisinio santykio kvalifikavimo tinkamumo, todėl teisėjų kolegija pasisako dėl šio klausimo.*
20. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad 2019 m. liepos 29 d. tarp šalių – A. J. firmos „Vorupė“ ir atsakovo V. B. – buvo sudaryta Paslaugų teikimo sutartis Nr. 1. Minėta, kad ieškovė prašė priteisti 3073,40 Eur skolą, t. y. 2340 Eur už 39 valandų technikos panaudojimą, už technikos pristavą bei už transporto priemonių atvežimą į objektą – 200 Eur plius PVM. Ieškovė nurodė, jog Paslaugų teikimo sutarties pagrindu ji nuomojo atsakovui buldozerį „Komatsu 61EX“ ir ekskavatorių „Komatsu LS PC 210“, kad buldozeriu būtų kasamas ir sustumiamas į krūvas pagal užsakovo nurodymus augalinis gruntas ir kad ekskavatoriumi būtų išrauti nuo prūdo šlaitų stambūs kelmiai, būtų pagilintas prūdas, suformuoti jo šlaitai (Paslaugų sutarties 1.1 punktas). Atsakovas priešiškinio, be kita ko, prašė priteisti 3556,62 Eur būsimų išlaidų, reikalingų ieškovės padarytiems trūkumams pašalinti. Atsakovas sutiko sumokėti ieškovei už 13 darbo valandų, tai sudarytų 780 Eur ir PVM, iš viso 943,38 Eur, tačiau pageidavo, jog gauta suma būtų įskaityta į tarpusavio ryšį, sutarties esmę ir tikslą bei jos sudarymo aplinkybes; aiškinant sutartį, reikia atsižvelgti ir į įprastines sąlygas, nors jos sutartyje nenurodytos (2 dalis). Jeigu abejojama dėl sąvokų, kurios gali turėti kelias reikšmes, šioms sąvokoms priskiriama priimtinausia, atsižvelgiant į tos sutarties prigimtį, esmę bei jos dalyką, reikšmę (3 dalis).
21. Sutarčių aiškinimo taisyklės yra įtvirtintos [CK 6.193](#) straipsnyje, kuriame nustatyta, kad sutartys turi būti aiškinamos sąžiningai; aiškinant sutartį, pirmiausia turi būti nagrinėjami tikrieji sutarties šalių ketinimai, o ne vien remiamasi pažodiniu sutarties teksto aiškinimu; jeigu šalių tikrų ketinimų negalima nustatyti, tai sutartis turi būti aiškinama atsižvelgiant į tai, kokią prasmę jai tokiais pat aplinkybėmis būtų suteikę analogiški šalims protingi asmenys (1 dalis). Visos sutarties sąlygos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jų tarpusavio ryšį, sutarties esmę ir tikslą bei jos sudarymo aplinkybes; aiškinant sutartį, reikia atsižvelgti ir į įprastines sąlygas, nors jos sutartyje nenurodytos (2 dalis). Jeigu abejojama dėl sąvokų, kurios gali turėti kelias reikšmes, šioms sąvokoms priskiriama priimtinausia, atsižvelgiant į tos sutarties prigimtį, esmę bei jos dalyką, reikšmę (3 dalis).
22. Taigi esminiai sutarties šalių tikslai sudarant sutartį nustatomi pagal [CK 6.193](#) straipsnyje įtvirtintas sutarčių aiškinimo taisykles, pagal kurias turi būti kiek įmanoma tiksliau išsiaiškinta šalių valia, išreikšta joms sudarant sutartį ir prisiminant iš tokių sutarčių kylančius įsipareigojimus. Dėl to kasacinis teismas yra pabrėžęs, kad sutarčiai aiškinti svarbu ir faktinės aplinkybės, susijusios su sutarties sudarymu, vykdymu, kitokiais šalių veiksmais, nes faktiniai šalių veiksmai reikšmingi siekiant nustatyti tikruosius šalių ketinimus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 25 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-341-684/2015](#) ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką).
23. [CK 6.156 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, kad šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, taip pat sudaryti ir [CK](#) nenurodytas sutartis, jeigu tai neprieštaruja įstatymams. Šiame straipsnyje nustatytas sutarties laisvės principas apima ir šalių teisę pasirinkti ir sudaryti tokios rūšies sutartį, kuri labiausiai atitinka jų interesus. Be to, šalys gali sudaryti sutartį, nustatydamos joje sąlygas, būdingas skirtingų rūšių sutartims. Tokios sutartys vadinamos mišriosiomis sutartimis, turinčiomis kelių rūšių sutarčių elementų, ir joms taikomos atskirų rūšių sutartis reglamentuojančios teisės normos, jeigu ko kita nenustato šalių susitarimas arba tai neprieštaruja sutarties esmei ([CK 6.156 straipsnio](#) 3 dalis).
24. Taigi mišriosios sutarties šalys gali pačios susitarti, kokios normos bus taikomos jų sudaromai sutarčiai. Jeigu šalys neaptaria šio klausimo sutartyje, pagal [CK 6.156 straipsnio](#) 3 dalį mišriajai sutarčiai kompleksiskai taikomos teisės normos, reglamentuojančios tų rūšių sutartis, kurių elementų yra tokioje sutartyje. Be to, turi būti atsižvelgiama ir į sutarties esmę, pobūdį, sutarties šalių ketinimus, pasirenkant būtent tokios sutarties sudarymą, kitas konkrečiu atveju reikšmingas aplinkybes (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-521/2006](#); 2017 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-446-695/2017](#), 24 punktas).
25. Pagal transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį nuomotojas įsipareigoja perduoti nuomininkui laikinai naudotis už užmokesį transporto priemonę ir suteikti tos transporto priemonės vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomos mokesį ([CK 6.512](#) straipsnio 1 dalis). Pagal šią sutartį nuomininkas, kuriam teikiamos šios paslaugos, transporto priemone gali tik naudotis, bet ne ją valdyti. Vairuoti išnuomotą transporto priemonę turi nuomotojo darbuotojai, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip ([CK 6.515 straipsnio](#) 2–4 dalys). Nuomotojas privalo užtikrinti, kad transporto priemonę vairuojančio asmens kvalifikacija bei kiti jiems keliami reikalavimai atitiktų įstatymų ir nuomos sutarties nustatytus kriterijus ([CK 6.515 straipsnio](#) 2 dalis).
26. Rangos sutartimi viena šalis (rangovas) įsipareigoja atlikti tam tikrą darbą savo rizika pagal kitos šalies (užsakovo) užduotį ir perduoti šio darbo rezultatą užsakovui, o užsakovas įsipareigoja atliktą darbą priimti ir už jį sumokėti ([CK 6.644](#) straipsnio 1 dalis). Statybos rangos sutartimi rangovas įsipareigoja per sutartyje nustatytą terminą pastatyti pagal užsakovo užduotį statinį arba atlikti kitus statybos darbus, o užsakovas įsipareigoja sudaryti rangovui būtinas statybos darbams atlikti sąlygas, priimti darbų rezultatą ir sumokėti sutartyje nustatytą kainą ([CK 6.681](#) straipsnio 1 dalis). Atskiras rangos sutartis reglamentuojančiose [CK](#) normose įtvirtintas bendrasis principas, kad rangovas atsako už atliktų darbų kokybę ([CK 6.663, 6.695, 6.702](#) straipsniai). Remiantis šiuo teisiniu reglamentavimu rangos sutarties esminės sąlygos – susitarimas dėl užduoties (užsakymo), kurią turės įvykdyti viena sutarties šalis, ir atlygintinumas – kitos sutarties šalies įsipareigojimas sumokėti už atliktus darbus (suteiktas paslaugas). Iš sutarties šalies įsipareigojimo atlikti tam tikrą užduotį (įvykdyti užsakymą) tiesiogiai išplaukia ir jos atsakomybė už darbų rezultatą (tinkamą jo kokybę).
27. Šalių sudarytos 2019 m. liepos 29 d. Paslaugų teikimo sutarties Nr. 1 1.1 punkte susitarta, kad vykdytojas įsipareigoja atlikti paslaugas buldozeriu „Komatsu 61EX“ ir ekskavatoriumi „Komatsu LS PC 210“: buldozeriu kasti augalinį gruntą ir sustumti jį į krūvas pagal užsakovo nurodymą bei ekskavatoriumi išrauti nuo prūdo šlaitų stambius kelmus, pagilinti prūdą, suformuoti šlaitus pagal iš anksto su užsakovu suderintą grafiką. Šia Sutartimi nurodytų paslaugų suteikimo data – 2019 m. liepos mėn. 25 d. iki pagal poreikį (1.3 punktas). Šia Sutartimi nurodytos paslaugos įvertintos: buldozeris ir ekskavatorius – po 60 Eur už vieną dirbtą valandą Eur be PVM (2.1 punktas). Atsiskaitymas – per 5 kalendorines dienas atlikus darbus (2.2 punktas). Tuo atveju, jeigu vykdytojas neįvykdė savo įsipareigojimų ar juos įvykdė pagal šią Sutartį, paslaugų kaina gali būti sumažinta iki 25 proc. Tokiu atveju užsakovas motyvuotai nurodo atlikto darbo trūkumus (2.4 punktas). Sutarties 3.1 punkte užsakovas įsipareigoja paslaugų suteikimą patvirtinti darbų perdavimo–priėmimo aktu. Vykdytojas įsipareigoja per vieną darbo dieną po darbų perdavimo–priėmimo akto patvirtinimo išrašyti ir pateikti užsakovui PVM sąskaitą faktūrą (pagal patikslintas ir suderintas faktines išlaidas) (3.2 punktas).
28. Bylą nagrinėję teismai, šį šalių susitarimą kvalifikuodami kaip transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį, akcentavo, kad šalių susitarimas, įvardytas kaip paslaugų, nėra susietas su konkrečiu rangos sutarties rezultatu, šalys nesusitarė dėl konkretaus darbų rezultato sukūrimo ar pasiekimo bei jo, kaip atskiro objekto, perdavimo kitai šaliai. Taip pat pažymėta, kad susitarimo terminas pagrindžia esant nuomos teisinius santykius, nes nurodyta „2019 m. liepos 25 d. iki pagal poreikį“, o tokia formulė negali būti siejama su galutiniu rezultatu, nes joje nėra apibrėžta, kad, naudojantis ieškovės technika, būtinai turi būti sukurtas tam tikras rezultatas.
29. Teisėjų kolegija sutinka su išvada, kad pačioje sutartyje nėra tiksliai apibrėžtas konkretus sutartų atlikti darbų – prūdo pagilino, jo šlaitų

suformavimo – rezultatas. Vertindamas šalių susitarimą dėl ekskavatoriaus ir buldozerio paslaugų teikimo datos „2019 m. liepos 25 d. iki pagal poreikį“, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai jį vertino kaip būdingesni nuomos teisiniams santykiams. Bylą nagrinėję teismai nurodė, kad šalys sudarytą susitarimą pavadino paslaugų teikimo sutartimi, tačiau šioje sutartyje šalys taip pat vartoja ir „darbų“ terminą, susitarė dėl atsiskaitymo, susitarimo neįvykdymo teisinių pasekmių.

30. Atsižvelgiant į rangos sutarties prigimtį, esmę, tikslus, šalių sudarytoje Paslaugų teikimo sutartyje yra ir rangos sutartims būdingų elementų dėl darbų priėmimo tvarkos bei sutarties kainos sumažinimo esant darbo trūkumui. Sutarties 3.1 punkte įtvirtinta, kad užsakovas įsipareigoja paslaugų suteikimą patvirtinti darbų perdavimo–priėmimo aktu. Vykdytojas įsipareigoja per vieną darbo dieną po darbų perdavimo–priėmimo akto patvirtinimo išrašyti ir pateikti užsakovui PVM sąskaitą faktūrą (pagal patikslintą ir suderintą faktines išlaidas) (3.2 punktas). Pažymėtina, kad atliktų darbų priėmimo aktas yra dokumentas, fiksuojantis tam tikrą sutartinių įsipareigojimų įvykdymo etapą. Iš rangų reglamentuojančio [CK](#) šeštosios knygos XXXIII skyriaus normų matyti, kad šis abiejų sutarties šalių pasirašomas aktas yra reikšmingas sutarties šalims tiek kaip dvišalis sandoris, sukuriantis šalims atitinkamas teises ir pareigas, tiek kaip reikšmingų sutarties vykdymo faktinių aplinkybių fiksavimo dokumentas: iš jame nurodytų faktinio pobūdžio duomenų matyti akto surašymo metu buvusi šalių pozicija dėl rangos sutartinių darbų atlikimo fakto, apimties, momento, darbų atitikties sutarties sąlygoms, akte fiksuojami konkretūs nustatyti darbų trūkumai; nuo darbų perdavimo akto pasirašymo momento užsakovui pereina atsitiktinio darbų rezultato žuvimo ar sugedimo rizika; su darbų priėmimo aktu susijęs atliktų darbų apmokėjimas rangovui.
31. Sutarties 2.4 punkte įtvirtinta, kad tuo atveju, jeigu vykdytojas neįvykdo ar įvykdo savo įsipareigojimus pagal šią Sutartį, paslaugų kaina gali būti sumažinta iki 25 proc. Tokiu atveju užsakovas motyvuotai nurodo atlikto darbo trūkumus. Jeigu šiuo atveju šalys sudarė transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį, tai šiai sutarčiai nėra būdingas susitarimas dėl atliktų darbų trūkumo, darbų perdavimo–priėmimo aktai nėra surašomi. Jeigu šalių susitarima tik išsinuomoti transporto priemonę su vairuotoju, tai pagal tokį susitarimą nuomotojas nėra atsakingas už šią priemonę vykdytų darbų kokybę, jis gali būti atsakingas už žalą, padarytą nuomojama transporto priemone tretiesiems asmenims ([CK](#) 6.520 straipsnis). Tuo tarpu kai šalys susitaria dėl statybos rangos sutarties, kaip nurodyta nutarties 26 punkte, iš rangovo įsipareigojimo atlikti tam tikrą darbą (įvykdyti užsakymą) tiesiogiai išplaukia ir jo atsakomybė už įvykdytų darbų rezultatą, tinkamą jų kokybę.
32. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad nagrinėjamu atveju šalių sudaryta Paslaugų teikimo sutartis laikytina mišriąja sutartimi, kuri turi kelių atskirų sutarčių rūšių elementų: tiek rangos sutarties, tiek ir transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutarties požymių. Pažymėtina, kad šiame šalių susitarime rangos sutarties elementai yra svarbūs ir išlaikę esminius, vyraujančius požymius. Taigi šalių sudarytoje sutartyje tarpusavyje susietas skirtingų sutartinės prigimtės prievolių (rangos ir nuomos) vykdymas. Dėl to jai turi būti taikomos atskirų rūšių sutartis reglamentuojančios normos, jeigu ko kita nenustato šalių susitarimas arba tai neprieštaruja pačios sutarties esmei ([CK](#) 6.156 straipsnio 3 dalis).

Dėl atsakovo įsiskolinimo pagal šalių sudarytą sutartį

33. Įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja ([CPK](#) 176 straipsnio 1 dalis). Pagal [CPK](#) 178 straipsnyje įtvirtintą bendrąją įrodinėjimo pareigos taisyklę, šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atskirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių šio [CPK](#) nustatyta tvarka nereikia įrodinėti.
34. Byloje nustatyta, kad ieškovė savo reikalavimą priteisti iš atsakovo 3073,40 Eur skolą pagrindė byloje pateikta 2019 m. liepos 15 d. PVM sąskaita faktūra Nr. VOR 1907/02 ir 2019 m. liepos 31 d. raštu „Dėl paslaugų teikimo sutarties Nr. 07/11“. Šiuose dokumentuose ieškovė detalizavę prašomą priteisti sumą, nurodė, už kokios transporto priemonės nuomą ir už kokią laiką yra prašoma priteisti suma. Bylą nagrinėję teismai, įvertinę byloje surinktus įrodymus, priteisė ieškovei 2340 Eur už atliktas paslaugas bei 200 Eur už technikos pervežimą.
35. Kasaciniame skunde atsakovas argumentuoja, kad teismai, priteisdami skolą už atliktus darbus, nevertino šalių sudarytos sutarties sąlygų, nes šalys nebuvo susitarusios dėl technikos pervežimo paslaugų, ir nepagrįstai nusprendė, kad atsakovas turi mokėti už laiką, kai technika nedirbo, sustabdžius prūdo gilinimo ir šlaitų formavimo darbus.
36. Paslaugų teikimo sutarties 2.1 punkte sutarta, kad šia Sutartimi nurodytos paslaugos įvertintos taip: buldozeris ir ekskavatorius – po 60 Eur už vieną dirbtą valandą be PVM. Sutartyje jokių nuostatų, susijusių su nuomojamos technikos pervežimo išlaidų atlyginimu, nėra. Ieškovė byloje nepateikė jokių kitokių įrodymų, kurie patvirtintų buvus tokį šalių susitarimą. Byloje nustatyta, kad ginčo sutartį ir jos sąlygas parengė būtent ieškovė, kuriai ekskavatoriaus ir buldozerio nuoma ir jais atliekami darbai yra profesionalus verslas.
37. Manytina, kad nors nagrinėjamoje byloje pasiektas šalių susitarimas dėl apmokėjimo gali būti naudojamas ir rangos teisiniuose santykiuose, tačiau jis yra būdingesnis nuomos teisiniams santykiams. Pagal [CK](#) 6.483 straipsnio 1 dalį nuomotojas privalo perduoti nuomininkui sutarties sąlygas bei daiktą paskirti atitinkančios būklės daiktą. Nuomotojas privalo garantuoti, kad daiktas bus tinkamas naudoti pagal paskirtį, kuriai jis išnuomojamas, visą nuomos terminą. [CK](#) 6.512 straipsnio 1 dalyje taip pat įtvirtinta būtent nuomotojo pareiga perduoti nuomininkui transporto priemonę ir suteikti jos vairavimo bei techninės priežiūros paslaugas. Taigi tiek pagal bendrąsias teises normas, tiek pagal specialiąją [CK](#) 6.512 straipsnio normą pagrindinė nuomotojo iš nuomos sutarties kylanti pareiga – perduoti už mokesčių nuomojamą daiktą nuomininkui laikinai naudoti. Šios nuomotojo pareigos vykdymas prasideda įsigaliojus sutarčiai ir išlieka visą nuomos sutarties terminą. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal statybos rangos sutartį reglamentuojančias teises normas taip pat įtvirtinta, kad statybą aprūpinti medžiagomis, įrenginiais, detalėmis ir kitokiomis konstrukcijomis privalo rangovas, jeigu statybos rangos sutartis nenustato, kad tą daryti yra užsakovo pareiga ([CK](#) 6.686 straipsnio 1 dalis). Taigi, ieškovei aiškiai sutartyje nenurodžius ir kitais įrodymais nepagrindus, kad už transporto priemonių atvežimą į atsakovo objektą buvo sutartas taikyti mokestis, darytina išvada, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai iš atsakovo priteisė 200 Eur skolą už technikos pervežimą.
38. Atsakovas kasaciniame skunde taip pat argumentuoja, kad bylą nagrinėję teismai nepagrįstai priteisė iš atsakovo už 2019 m. liepos 30–31 d. prastovos laiką, t. y. 11 val. (660 Eur), nes Sutartyje šalys susitarė dėl mokėjimo tik už dirbtą laiką.
39. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad, kilus sutarties šalių ginčui, teisme gali nepavykti nustatyti tikrųjų šalių ketinimų, ypač jei sandorio šalys laikosi priešingų pozicijų, skirtingai interpretuoja sudarant sutartį buvusią jų valią ar ją iškreipia, nesutaria dėl sutarties tikslų ar turinio. Todėl tais atvejais, kai šalys skirtingai aiškina savo ketinimus pagal sutartį, skirtingai interpretuoja sutarties tekstą, prioritetą teiktinas pažodiniams (lingvistiniams) sutarties teksto aiškinimui, kaip objektyviausiai atspindinčiam tikrąją šalių valią dėl priimtų įsipareigojimų turinio. Subjektyvusis sutarties aiškinimo metodas ir teksto lingvistinis aiškinimas sudaro darnią sutarčių aiškinimo metodų sistemą, kuria remiantis nustatomas šalių valios turinys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-130-695/2018, 23 punktas; 2019 m. balandžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-109-611/2019, 30, 31 punktai ir juose nurodyta kasacinio teismo praktika; 2020 m. balandžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-100-823/2020, 29 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Teismas, be kita ko, turi patikrinti, ar pažodinis sutarties tekstas atitinka tikruosius sutarties šalių ketinimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-120/2013).

40. Teisėjų kolegijos vertinimu, pagal nagrinėjamos bylos duomenis subjektyviuoju metodu šalių konsensuso dėl ginčijamos Sutarties apmokėjimo sąlygų turinio, šalių teisių bei pareigų apimtį neįmanoma nustatyti. Dėl to prioritetą teiktinas objektyviams sutarties

aiškinimo metodui, t. y. sisteminei-lingvistinei sutarties sąlygų analizei, ir jos sąlygos aiškinamos taip, kaip jas aiškintų tokiais pat aplinkybėmis analogiškai šalis protingi asmenys.

41. Minėta, kad šalys Sutarties skyriuje „Darbų kaina ir atsiskaitymo tvarka“ susitarė, kad šia Sutartimi nurodytos paslaugos įvertintos taip: buldozeris ir ekskavatorius – po 60 Eur už vieną dirbtą valandą be PVM.
42. Sutartyje nėra pateikta Sutarties 2.1 punkte vartojamos sąvokos „dirbta valanda“ apibrėžties. Žodis „dirbti“ „Lietuvių kalbos žodyne“ aiškinamas kaip reiškiantis „atlikti kokią darbą, ką nors daryti, dirbuoti“ (prieiga per internetą <<http://www.lkz.lt/?zodis=dirbti&id=06048710000>>). „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ aptariamas žodis aiškinamas kaip reiškiantis: 1) „veikti, naudoti jėgas siekiant rezultato“; 2) „gaminti, daryti“ (prieiga per internetą <<https://ekalba.lt/dabartines-lietuviu-kalbos-zodynas/dirbti,%20~%C4%97jas,%20~imas,%20~imasis?paieska=dirbti&i=6bc1fc31-f7a7-4848-a2b4-5abe385117cb>>). Taigi, teisėjų kolegijos vertinimu, šiai bylai išspręsti aktuali Sutarties 2.1 punkte vartojama sąvoka „dirbtą valandą“ aiškinama kaip reiškianti aktyvų išnuomos technikos naudojimą. Sutartyje 1.1 punkte nustatytam tikslui pasiekti. Šia sutarties nuostata šalys susitarė dėl mokėjimo už išnuomos technikos faktinį naudojimą, tačiau ja nebuvo aptarti tokie atvejai, kai technika yra pas nuomininką, tačiau faktiškai ji neveikia, nevykdomi Sutarties 1.1 punkte nurodyti darbai, yra prastova. Dėl to šia Sutarties nuostata ieškovė negalėjo remtis siekdama, kad atsakovas apmokėtų jai už ekskavatoriaus prastovą 2019 m. liepos 30–31 d., t. y. 660 Eur.

Dėl atsakovo priešiškinio reikalavimo atlyginti nuostolius dėl netinkamos kokybės ieškovės darbų

43. Atsakovas priešiškinį prašė pripažinti Sutarties 2.4 punkto sąlygą negaliojančia ir priteisti 3556,62 Eur būsimų išlaidų, reikalingų ieškovės padarytiems darbo trūkumams – prūdo šlaitų netinkamam nukasimui – pašalinti.
44. Šalių Sutarties 2.4 punkte susitarta, kad tuo atveju, jeigu vykdytojas neįvykdo ar įvykdo savo įsipareigojimus pagal šią Sutartį, paslaugų kaina gali būti sumažinta iki 25 proc. Tokiu atveju užsakovas motyvuotai nurodo atlikto darbo trūkumus.
45. Kadangi nutarties 32 punkte teisėjų kolegija konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje šalių sudaryta sutartis yra mišrioji sutartis, kurioje rangos sutarties elementai yra vyraujantys, todėl, sprendžiant dėl atsakomybės pagal šią sutartį ir atliktų darbų kokybės, taikytinos rangos sutartį reglamentuojančios [CK](#) normos.
46. Kasacinis teismas ne kartą yra nurodęs, kad rangovas laikomas tinkamai įvykdžiusiu pareigas pagal rangos sutartį, jeigu jo atlikti darbai (rezultatas) yra tinkamos kokybės. Rangos sutarties sudarymą bei konkrečius reikalavimus rangos sutarties dalykui visų pirma lemia užsakovo poreikis tam tikram darbui ar to darbo rezultatui, be to, darbo ar jo rezultato specifika. Kriterijai, pagal kuriuos turi būti sprendžiama, ar rangos darbai atitinka kokybės reikalavimus, įtvirtinti [CK](#) 6.663 straipsnyje: rangovo atliekamų darbų kokybė privalo atitikti rangos sutarties sąlygas, o jeigu sutartyje kokybės sąlygos nenustatytos, – įprastai tokios rūšies darbams keliamus reikalavimus; darbų rezultatas jo perdavimo užsakovui momentu turi turėti rangos sutartyje nustatytas ar įprastai reikalaujamas savybes ir turi būti tinkamas naudoti pagal paskirtį protingą terminą; jeigu įstatymas ar rangos sutartis nustato atliekamų darbų privalomus reikalavimus, rangovas, veikiantis kaip verslininkas, privalo tų reikalavimų laikytis; rangos sutartyje šalys gali nustatyti rangovo pareigą atlikti darbą pagal aukštesnius, nei nustatyti privalomi, reikalavimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-469/2010](#); 2012 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-332/2012](#); 2018 m. liepos 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-289-1075/2018](#), 27 punktą; 2021 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-345-403/2021](#), 44 punktą).
47. Tais atvejais, kai rangovas reiškia reikalavimą užsakovui sumokėti už atliktus rangos darbus, o užsakovas tokį reikalavimą ginčija remdamasis darbų trūkumais, teismas turi tirti, ar užsakovas tinkamai įvykdė pareigą priimti ir apžiūrėti darbų rezultatą, ar darbai (rezultatas) atitinka kokybės reikalavimus, ar darbai (rezultatas) turi trūkumų, ar tie trūkumai buvo akivaizdūs ir galėjo būti pastebėti darbų perdavimo–priėmimo metu, ar reikalavimas dėl darbų trūkumų pareikštas laikantis įstatyme nustatytų terminų, kitas reikšmingas aplinkybės, su kuriomis įstatymas ar šalių sutartis sieja rangovo atsakomybę už atliktų darbų trūkumus, ir atitinkamai spręsti, ar užsakovas turi teisę reikalauti sumažinti darbų kainą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-469/2010](#)).
48. Kasacinio teismo praktikoje taip pat yra nurodyta, kad aplinkybė dėl rangovo nekokybiškai atliktų darbų laikytina reikšminga, sprendžiant dėl jo prievolės apimtį, todėl teismas privalo tirti šią aplinkybę patvirtinančius įrodymus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-646-695/2015](#)).
49. Vadinas, ieškovei nagrinėjamoje byloje pareiškus reikalavimą sumokėti už jos atliktus darbus, atsakovas, nesutikdamas su mokėtina suma, turėjo teisę, atsikirtimuose remdamasis netinkama atliktų darbų kokybe, prašyti atmesti ieškovės reikalavimą ir prašyti taikyti vieną iš [CK](#) 6.665 straipsnio 1 dalyje nustatytų gynimosi būdų, jeigu sutartis nenustato ko kita, o bylą nagrinėję teismai turėjo vertinti atsakovo atsikirtimuose ir priešiškinyje nurodytas aplinkybes dėl ieškovės nekokybiškai atliktų darbų ir spręsti dėl ieškinių bei priešiškinio pagrįstumo.
50. Nagrinėjamoje byloje teismams šalių susitarimą kvalifikavus kaip transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį, atsakovo priešiškinis pirmosios instancijos teismo buvo atmestas, o apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad atsakovo argumentai dėl atliktų darbų kokybės ir tariamos žalos vertinimi kaip nesusiję su šios bylos nagrinėjimo dalyku. Atliktų darbų kokybės nustatymas ir vertinimas yra fakto klausimas. Pagal [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalį kasacinis teismas nagrinėja teisės klausimus ir pateikia teisės taikymo išaiškinimus, o faktinių aplinkybių nustatymas, jų vertinimas priklauso pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų kompetencijai, kai yra įvertintos visos reikšmingos faktinės aplinkybės bei šalims yra suteikiamos visos [CPK](#) nustatytos procesinės galimybės teikti argumentus, pagrindžiančius jų poziciją, taip sudarant sąlygas įgyvendinti teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Minėta, kad atsakovas gali pasirinkti vieną iš [CK](#) 6.665 straipsnyje nurodytų teisių gynimo būdų, tarp kurių nurodyta ir atitinkamai sumažinti darbų kainą. Dėl to tik tinkamai įvertinus ieškinių ir priešiškinio reikalavimus, teismas galės padaryti atitinkamas išlaidas dėl konkrečios galutinės sumos priteisimo. Remdamasi šia procesiniame sprendime nurodytais argumentais, teisėjų kolegija nusprendžia panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir bylą grąžinti apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 5 punktą). Teismas, nagrinėdamas bylą iš naujo, turi įvertinti ir pasisakyti dėl ieškovės atliktų darbų tinkamos kokybės, be kita ko, atsižvelgdamas į šioje teismo nutartyje pateiktus išaiškinimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51. Kasaciniam teismui nutarus perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, šalių kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu ([CPK](#) 93, 98 straipsniai).

nutaria:

Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. spalio 20 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukavinienė

Virgilijus Grabinskas

Egidija Tamošiūnienė